

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States

Thirty first year. Published daily by
The Szabadság Printing & Publishing Co.
 (An Ohio Corporation Dr. Andrew Csarna, President; B. K. Csarna, Secy.-Treas.)

Founded by:
E. T. KOHÁNYI Alapította:
KOHÁNYI TIHAMÉR

DR. ANDREW CSERNA, Editor

Edited and Published at Szerkesztőség és kiadóhivatal
700-710 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.
 Telephone: Bell, Main 3536. Central 1231.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Az Egyesült Államokban és Canadában egész évre \$6.00; félre: \$3.00. Kint: egész évre: \$10.00; félre: \$5.00. — Cleveland városában és Canadában: egész évre: \$6.00; félre: \$3.00. — Foreign countries: one year: \$10.00; half year: \$5.00. — Cleveland one year: \$8.00; half year \$4.00.

Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for Transmission through the mails as Second Class Matter.

Esster Office:
Room 603 Tribune Bldg., 154 Nassau St., New York.
 Üzletvezető: Joseph Horváth, Manager.

Saint-Saens és a halál.

Meghalt a nagy zeneszerző.

CHARLES Camille Saint-Saens immár nincsen többet az élők sorában. Algírban halt meg a nagy francia zeneszerző, akinek a neve annyira összeforrott Páriséval és általában a "belső" Franciaországgal.

Charles Camille Saint-Saens nevét az emberek azzal hozták kapcsolatba. Ez az az operája, — talán oratoriuma — ami örökké fent fogja tartani a nevét. Nincsen a világnak opera színpada, amelyen Samsen már össze nem döntött volna a filiszteusok templomát és val-e valaki, aki akár tudatosan, akár tudatlanul, ne figyelt volna már kővéházában, vendéglőben, szállodában, a Samsen és Delila nagy árára, a közkedvű és nagyon melódikus dallamra.

Általában Saint-Saensnek azt az operáját a melódikus bősége, a buja hangszere és az a szinte templomi áhítat jellemzi, amely úgy-úgy végig ezen a dalmonstrán, mint a kőd az ősi vidék felett. Ez az egységes, sehol még nem szakított hangulat, a kompozíciók az a művészi tökéletessége az, ami az emberekben benne azonnal megfogja, ez az, amiért a halálától nem tudnak szabadulni.

Holtát még sok kiváló munkát hagyott hátra — a Danse Macabre, a Rouet Duhamel és azokat a nagy-szerű kis zenei költeményeket, amelyeket Beaudelaire verseire írt.

Ilyen körülmények között elkerülhetetlen szükséggel jelentkezik a jelenlegi Nemzetgyűlés feloszlása és az új választás. Ennek is nagy akadályai vannak ugyan, de mégis ez lesz a kibontakozás eszéke. Nagy baj, hogy a parlamentünk nem alkotta meg az új választási törvényt, így az 1919-ben Friedrich István által kiadott választási rendelet alapján kell megjelenni az új választást. Ez a törvényt pótló rendelet különben nem olyan rossz, mint sokan hiszik. Mindenestre bő alkalom ad a népi véleményének nyilvánítására. Talán a nők választási jogát lehetett volna megszorítani és magasabb korhoz kötni a férfiak jogát is. A régi Tisza-féle választási törvényhez hasonlítva, melyet sokan szeretnének visszaküldeni, az 1919-i nagy vívmány. Ha jól kezeli, illetve betartja a Friedrich-féle rendelet liberális szellemét is, úgy egy homogen, államfenntartó többség kerülhet ki az urnából. Ez a többség semmire sem fog kikerülni az arisztokratikus Habsburg-pártiaknak, hanem inkább a kiszáradt, a magyar nép elítélte IV. Károly

APRÓPÉNZ

Zavaros a helyzet. — Bethlen is gyenge legény. — Új választásokra van szükség. — Bajban vannak a Karlisták.

Budapest, nov. 26.

Soha ilyen kényes helyzetben nem volt még kormány, mint a Bethlen István grófé. Már tíz napja tart a krízis és a miniszterelnök még nem tudott egy kabinetet összehozni. Először azt hirdette Bethlen, hogy egy egységes pártot fog alapítani — ma pedig azt sem képes előre megmondani, hogy a két párt közül, melyikre fog támaszkodni. A mi Nemzetgyűlésünkben ugyanis nincs feltétlen többsége sem a kiszáradt és még kevésbé a keresztény pártoknak; a kiszáradt azonban többen vannak, amár köztük is akad olyan, aki helyenként a kormányval szavaz, de nem mindig a nem minden kérdésben. Homogen pártot, megbízható majoritást ebben a Házban nem lehet találni, hacsak egy nagy nemzeti célt nem tűz ki valaki és pedig olyan ember, kiben megbízhat, hogy ezt a programot meg is tudja valósítani. De a jelenlegi miniszterelnök nem bizonyított ilyen erős férfinak. Ő is csak a folytonos lavirozásnak a mestere. Ha most újra megalakítja is kormányát, ez megint rövid életű lesz és egyáltalán nem fogja az országot súlyos helyzetéből kivezetni. Hol a modern Mózes? — ezt várjuk mindannyian, de eddig még nem mutatkozott.

Ilyen körülmények között elkerülhetetlen szükséggel jelentkezik a jelenlegi Nemzetgyűlés feloszlása és az új választás. Ennek is nagy akadályai vannak ugyan, de mégis ez lesz a kibontakozás eszéke. Nagy baj, hogy a parlamentünk nem alkotta meg az új választási törvényt, így az 1919-ben Friedrich István által kiadott választási rendelet alapján kell megjelenni az új választást. Ez a törvényt pótló rendelet különben nem olyan rossz, mint sokan hiszik. Mindenestre bő alkalom ad a népi véleményének nyilvánítására. Talán a nők választási jogát lehetett volna megszorítani és magasabb korhoz kötni a férfiak jogát is. A régi Tisza-féle választási törvényhez hasonlítva, melyet sokan szeretnének visszaküldeni, az 1919-i nagy vívmány. Ha jól kezeli, illetve betartja a Friedrich-féle rendelet liberális szellemét is, úgy egy homogen, államfenntartó többség kerülhet ki az urnából. Ez a többség semmire sem fog kikerülni az arisztokratikus Habsburg-pártiaknak, hanem inkább a kiszáradt, a magyar nép elítélte IV. Károly

Einstein Izidor a Sherlock Holmes

Egy izgalmas történet.

IZY Einstein egy detektív, a proibíció betartására felelősödött szaglások közül való.

Izzy tegnap délután a lakásán, New Yorkban a Grand Rapids katalógust olvasságta. Ez fontos. De még fontosabb tudni, hogy Izzy nemcsak detektív és proibíció szaglás, de a talentuma egy Sherlock Holmes-szerűen tevékeny.

Mindenek után elárulhatjuk, hogy Izzy a katalógus olvasása közben a saját külön Dr. Warsonja, egy Moe Smith nevű egyén, meglepte.

A legrosszabb dolog a világon butort vásárolni, — mondotta rövid szünet után Moe, — a legrosszabb dolog, amennyiben az ember bizonyos kis összeget lefizet a vételnél, de a bizonyos kis összeget megemlézők minden hónapban, akár akarja az ember, akár nem. Ha pedig elmulasztja az ember a kis összeget, amelyeknek mértani pontosságát kellene megemlézőknek, akkor egyszerűen elviszik a butort.

Izzy az ő hideg és logikus tekintetű a barátjára függesztette.

— Amiért ezt a katalógust megvizsgálom, mondotta Izzy az ő dühültségével és segítővárással, az egyáltalán nem azért van, mintha butort akarnék vásárolni. Nem, még karácsonyi ajándékokat se válogatok. Ami engem e pillanatban izgat, az a Tony Boylan kávéháza lent a második emeleten.

— Vizio?

— Tony kávéháza szép kis kávéház. Vannak benne barna székek, piros székek, kék székek és sárga székek.

— Nu?

— Menj be egyszer Tony kávéháza, mondjuk ugye esti tizenegyre. És mondjuk, hogy csütörtökön. Nézd meg, hogy bizonyos székek kik ülnek. Aztán gyere ki. Aztán este nyolcra. Aztán tegnap este. Aztán tegnap este. Aztán tegnap este. Aztán tegnap este.

— Es Moe az intelligens haligató arató igyekezett felülni, bár az egészről egy szót sem értett. Különböző is, agyát e pillanatban az ő ötven láda vizsi foglalt el, amelyet ő és Izzy a múlt héten fedettek fel. E reflexióból felébredve, a következő megjegyzést tette:

— Ezek az emberek a székekkel körülbelül úgy lehelnek, mint az az ember, aki bizonyos fajta pálinkához szokott. Aká, mondjuk Golden Weddinghez szokott, azt nehéz rábeszélni, hogy másit igyék.

Itt hosszú szünet következett.

Ezen mint a Conan Doyle regényekben, midőn Sherlock Holmes bodor füstfellegeket erget a pipájából, gondolkozik, miközben Dr. Watson elgondolkozik tekintet ki az ablakon, majd pedig Sherlock Holmesre függeszti tekintetét.

S épen, mint mikor Sherlock Holmes hirtelen a fejéhez kap, úgy kopott a fejéhez Izzy és így szólt: — Megvan. Gyereünk le Tony kávéháza.

Es lenentek.

A kávéházban Izzy ráült egy barna szék támlájára, azután egy sárgára, azután egy kékre, azután egy pirosra. Azután pedig ráült Tony vállára és átnyújtott neki egy letartóztatást jelképező cédulát.

Mert kiderült, hogy a székekkel hamis lábak volt. A láb nélkül üres volt. De ez ürügyben pálinka foglalt helyet. A barnában Bourbon volt, a kékben rozspálinka, a pirosban bor, a sárgában csianti.

Ugyanakkor Moe ráült a bártender vállára — és azt is letartóztatte.

KÉRJEN

penzküldési árjegyzéket tőlünk és meggyőződök, hogy legolcsóbban küldjük a pénzt. Semmiféle címen átutalási költséget nem számítunk és a teljes összeget, minden levonás nélkül, odaát a leggyorsabban kifizetjük.

A bónusz és a proibíció

A VETERÁNOK bónuszának az ügye ismét erősen az érdeklődés központjába került. Kormánykörökben, a pénzügyminisztérium vidéken egyébről se esik szó mostanában, mint erről.

Kellene pedig a veteránok bónuszához vagy ötszáz millió dollár.

Honnét lehet ezt a horribilis összeget előteremteni? Összeültek a kormány szakértői és megállapították, hogy ezt a pénzt csak egy módon lehetne előteremteni, ha meg lehetne adózni a sört és a könnyű borból.

De hogy lehessen megadóztatni olyasvalamit, ami a törvény értelmében, tehát elméletileg, nincsen? A pénzügyminisztérium főemberei azonban tudnak erre is kivetető utat. Meg kellene csinálni — mondják — a proibíció törvény revízióját.

Jó, hogy a bónusz ügye szőnyegre került ismét. Jó, hogy az új adó nem ötlete felmerült. Ebből kifolyólag talán mégis megszületik az a szellem, amely kell hogy azokat vezesse, akik még komolyan veszik ennek az országnak az alkotmányát.

Tény, hogy a Volstead-féle törvény nem valami sok rokoni köteleket tud felmutatni az alkotmány szellemével. A kormánykörök megállapítják ugyálszint, hogy a Volstead-törvény épen elég ideje már, hogy érvényben van, az ő elkerülhetetlen kémeivel, bootleggerjeivel és hihetetlen költségeivel.

Haynes kommisszárus nagyon jól tudja, és épen olyan jól tudja mindenki az országban, hogy ez a hét-százötven potágens sem elég ahoz, hogy a száraz törvényt betartassák az emberekkel. Ehez sokkal, de sokkal több ágens kellene. Körülbelül az ország fele lakosága ágens lehetne. Minden emberre kellene, hogy egy fogd meg essék. De ehhez viszont egy tízmillió dollár költség kellene.

Az a tízmillió dollár költségeloirányzat, amit a Kongresszus esetleg megszavaz, ablakon kidobott pénz. Például ez is olyan pénz, amit a bónusz céljaira már nagyszerűen fel lehetne használni.

Remélhetőleg egyszer mégis csak megcsinálják a Volstead-féle törvény revízióját. S a veteránok megkapják a bónuszukat. S megkapja az egész ország, mert igazán megérdemli a sok lehetetlen tortura után, amiben e száraz törvény alatt része volt.

Az a tízmillió dollár költségeloirányzat, amit a Kongresszus esetleg megszavaz, ablakon kidobott pénz.

Például ez is olyan pénz, amit a bónusz céljaira már nagyszerűen fel lehetne használni.

Remélhetőleg egyszer mégis csak megcsinálják a Volstead-féle törvény revízióját. S a veteránok megkapják a bónuszukat. S megkapja az egész ország, mert igazán megérdemli a sok lehetetlen tortura után, amiben e száraz törvény alatt része volt.

Huszonnyégy óra alatt a világ körül repülőgéppel.

Breuet korszakalkotó kijelentése.

EGY H. C. Welsnek, vagy egy Verne Gyulának, vagy egy Jókai Mórnak a fantáziáját is meghaladja azok a kijelentések, amelyek a napokban elhangzottak Párisban, a Grand Palaisban.

A párisi Grand Palaisban tartották az aviatikusok a nagy kongresszusukat. A kongresszus fényes volt és nagyarányú és a repülőgépek minden esodálatos újdonsága képviselve volt azon.

A legnagyobb szenzációt két dolog okozta. Az egyik Fokkernek a megjelenése. A másik Breuet híres francia aviatikus kijelentése, aki azt mondotta, hogy egyáltalán nincsen már messze az idő, mikor olyan repülőgépet fogunk összerakítani, — ami huszonnyégy óra alatt körülrepüli a világot.

Ez a kissé merész kijelentés természetesen nemcsak Verne Gyulát készítette arra, hogy megforduljon a sírjában, de az összes jelenlévőt ajkára a képtelenség mosolyát csalta, Breuet, lehet, túlozza a dolgokat. De, hogy a repülőgépek technika milyen esodás fejlődést mutat a kiállításon — fejlődést,

ADJON

most hazai rokonainak, mikor a korona árfo-lyama olcsó s kevés dollárért sok koronát küldhet. Pénzét bármely hazai takarékpénztárba vagy bankba kamatozólag elhelyezzük és könyvét a legrovidebb idő alatt kihatjuk.

Az a tízmillió dollár költségeloirányzat, amit a Kongresszus esetleg megszavaz, ablakon kidobott pénz.

Például ez is olyan pénz, amit a bónusz céljaira már nagyszerűen fel lehetne használni.

Remélhetőleg egyszer mégis csak megcsinálják a Volstead-féle törvény revízióját. S a veteránok megkapják a bónuszukat. S megkapja az egész ország, mert igazán megérdemli a sok lehetetlen tortura után, amiben e száraz törvény alatt része volt.

Az a tízmillió dollár költségeloirányzat, amit a Kongresszus esetleg megszavaz, ablakon kidobott pénz.

Például ez is olyan pénz, amit a bónusz céljaira már nagyszerűen fel lehetne használni.

Remélhetőleg egyszer mégis csak megcsinálják a Volstead-féle törvény revízióját. S a veteránok megkapják a bónuszukat. S megkapja az egész ország, mert igazán megérdemli a sok lehetetlen tortura után, amiben e száraz törvény alatt része volt.

Az a tízmillió dollár költségeloirányzat, amit a Kongresszus esetleg megszavaz, ablakon kidobott pénz.

Például ez is olyan pénz, amit a bónusz céljaira már nagyszerűen fel lehetne használni.

Remélhetőleg egyszer mégis csak megcsinálják a Volstead-féle törvény revízióját. S a veteránok megkapják a bónuszukat. S megkapja az egész ország, mert igazán megérdemli a sok lehetetlen tortura után, amiben e száraz törvény alatt része volt.

VEGYEN

egy postautalványt és küldje be felesleges pénzt hozzánk mint betétet. Pénze a legbiztosabb helyen van és 4 százalékkal kamatozik.

HAJÓJEGYEK
Közjegyzői ügyek

American Union Bank
 Németh János, elnök

Főüzlet: **Fiók:**
10 East 22nd St., 1597 Second Ave.,
 a Bankpalotában **corner 83rd St.**

NEW YORK CITY

A lincselők ellen.

A HAZ megszavazta, hogy azonnal a karácsonyi szünet után tárgyalni fogja a Dyer-féle lincselés ellenes törvényt.

A vita idejének korlátozására vonatkozó szavazásnál már kiderült, hogy a javaslat ellenzéke csak nagyon kicsinek mondható. Az ellenzék főleg azokból áll, akik ebben a törvényjavaslatban merényletet látnak az államok joga ellen.

A nagy többség azonban amellett van, hogy a federalis kormány beavatkozásának a jogát igenis meg kell állapítani. És törvénybe kell íktatni.

Az ellenzék féltékenyen látja, hogy ebben a kérdésben az intézkedés jogát ki akarják venni az államok kezéből és át akarják adni a szövetségi kormánynak. Elvakult sovínizmusukban nem látják, hogy ez az egyetlen helyes megoldás.

Törvényeink sokszor a legneveségebb és legkétértelműbb helyzetbe hoznak minket a külfölddel szemben. A szövetségi kormány — mondjunk csak egy példát — az idegeneknek teljes biztonságot szavatol. Ez természetes. Tegyük azonban fel, hogy egy idegent meglincselnek valahol. Tegyük fel, hogy a lincselőket nem sikerül előállítani. Mi marad hátra? A szövetségi kormánynak nincs joga beavatkozni sem a gazemberek itáni kutatásba, sem az eljárás lefolytatásába. Nem marad tehát más hátra, mint hogy a bocsánatot kérjen attól az országtól, amelynek a fiával a szeren-selenség megtörtént.

Igazán nem szorul magyarázatra, miért van a Dyer-féle törvényjavaslatnak olyan nagy többsége.

A lincselés megalázása ennek az országnak. Arer-lapapás az egész világ előtt. A lincselés a törvény erejének tagadása, a civilizált világ felugása. Leszállítja az ország erkölcsi színvonalát.

A államok eddig semmit se tettek a lincselők ellen. Itt a ideje, hogy a szövetségi hatalom vegye a kezébe az ügy elintézését.

Az a tízmillió dollár költségeloirányzat, amit a Kongresszus esetleg megszavaz, ablakon kidobott pénz.

Például ez is olyan pénz, amit a bónusz céljaira már nagyszerűen fel lehetne használni.

Remélhetőleg egyszer mégis csak megcsinálják a Volstead-féle törvény revízióját. S a veteránok megkapják a bónuszukat. S megkapja az egész ország, mert igazán megérdemli a sok lehetetlen tortura után, amiben e száraz törvény alatt része volt.

Az a tízmillió dollár költségeloirányzat, amit a Kongresszus esetleg megszavaz, ablakon kidobott pénz.

Például ez is olyan pénz, amit a bónusz céljaira már nagyszerűen fel lehetne használni.

Remélhetőleg egyszer mégis csak megcsinálják a Volstead-féle törvény revízióját. S a veteránok megkapják a bónuszukat. S megkapja az egész ország, mert igazán megérdemli a sok lehetetlen tortura után, amiben e száraz törvény alatt része volt.

Szerkesztői üzenetek

B. A. Painesville, O. Sok esetben egy évig is elhúzódnak, időközönként kéri a társulat megújítását.

J. J. Akron, O. A jelen és jövő feladatai érdeklik. Bizonyára ki-zebb lett volna a népszaporodás. Hozassa meg Magyarország törté-énetét.

M. J. Milwaukee, Wis. Ne foglalkozz vele.

K. J. Mingo Junction, O. Nem ismerjük a szabályait, s az én életviszonyai is számbavevődnek a biz-tosítás megvalósításánál.

H. J. Hopkins, Minn. A dolg érik, de csak a távolabb jövőben bízhatunk.

H. F. Cleveland, O. A City Hall-ban levő egészségügyi hivataltól kell engedélyt szereznem.

H. G. So. Milwaukee, Wis. Kine-vezése csak komoly terv még. Al-landó tartózkodási helyét még nem jelölte meg.

F. J. Barton, O. Fiuk hordják ki, címét nem tudjuk. Talán ke-restetés után feltalálja.

M. M. Flemington, N. J. 1922. június 30-ig semmire sem jöhet nek ki. Csak ha megkapja polgár-levelet, jogosult kivételes elbáná-ra.

M. I. Windber, Pa. A földvásá-rás a legbiztosabb befektetés. Fegy-

INGOL FOGSÁGBA KERÜLT EGY AMERIKAI PÓLGÁR.

DELHI, India, dec. 22. — Egy cokes nevű amerikai polgár, aki október hóban 48 függetlenségi szöveget írt alá az indiai függetlenségért, melyben kijelentik, hogy nem egyeztető össze a szöveget, hanem egyeztető össze a szöveget, hogy egy in-dia brit kormány szövegétá-ágyon, különösen mint katona, az angol hatóságok kezébe került, s in-thogy nem volt hajlandó bizto-ságot nyújtani, hogy a jövőben í fogja magát viselni, hat havi főtörre ítélték.

DR. LORENZ ELFOGADTA DETROIT MEGHÍVÁSÁT.

DETROIT, dec. 22. — New Yorkból érkezett tudósítás szerint Couzens polgármester teljesen be-fejezte New Yorkban a szükséges előintézkedéseket Dr. Adolph Lorenz, kiváló orthoped orvos det-roiti látogatására vonatkozólag. Dr. Lorenz február elseje körül külön körúti vonaton érkezik meg Detroitba, ami lehetővé teszi majd, hogy a hírneves bécsi orvos más Michigan állami városokat is me-glátogasson.

CABRIERES KARDINALIS MEGHALT MONTEPELLIEREN

PARIS, dec. 22. — Francis Ma-rierie de Cabrieres kardinalis, rosszá, a most, augusztusban volt Montpellier püspöke Franciaország-ban, meghalt. 1911-ben lett bibe-rosszá, a most, augusztusban volt Montpellier püspöke Franciaország-ban, meghalt. 1911-ben lett bibe-

NYUGODTAN ALSZIK

az a sok száz magyar férfi és nő, aki Kiss Emil Bankházában tartja a betétjét, mert tudja, hogy a pénze

- 1) biztos,
- 2) 4% kamatot hajt,
- 3) akkor van a kezében, amikor akarja. A Kiss Emil Bankházában nincs felmondás.

KISS EMIL BANKHÁZA

133 Second Ave.
 New York, N. Y.

INGOL FOGSÁGBA KERÜLT EGY AMERIKAI PÓLGÁR.

DELHI, India, dec. 22. — Egy cokes nevű amerikai polgár, aki október hóban 48 függetlenségi szöveget írt alá az indiai függetlenségért, melyben kijelentik, hogy nem egyeztető össze a szöveget, hanem egyeztető össze a szöveget, hogy egy in-dia brit kormány szövegétá-ágyon, különösen mint katona, az angol hatóságok kezébe került, s in-thogy nem volt hajlandó bizto-ságot nyújtani, hogy a jövőben í fogja magát viselni, hat havi főtörre ítélték.

DR. LORENZ ELFOGADTA DETROIT MEGHÍVÁSÁT.

DETROIT, dec. 22. — New Yorkból érkezett tudósítás szerint Couzens polgármester teljesen be-fejezte New Yorkban a szükséges előintézkedéseket Dr. Adolph Lorenz, kiváló orthoped orvos det-roiti látogatására vonatkozólag. Dr. Lorenz február elseje körül külön körúti vonaton érkezik meg Detroitba, ami lehetővé teszi majd, hogy a hírneves bécsi orvos más Michigan állami városokat is me-glátogasson.

CABRIERES KARDINALIS MEGHALT MONTEPELLIEREN

PARIS, dec. 22. — Francis Ma-rierie de Cabrieres kardinalis, rosszá, a most, augusztusban volt Montpellier püspöke Franciaország-ban, meghalt. 1911-ben lett bibe-rosszá, a most, augusztusban volt Montpellier püspöke Franciaország-ban, meghalt. 1911-ben lett bibe-

Asszonyok, emberek leányok és legények!

Mindenki olvassa el a **JAKAB ÉS TÁRSA** hirdetését. Igen jó alkalom ingyen értékes ajándékok jutni.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank közlése.

A M. K. Állam- és Kereskedelmi Bank közlése.

A M. K. Állam- és Kereskedelmi Bank közlése.

